

DE TIJWISSELAAR

Jan Gaasenbeek

En overigens mijn zoon, wees gewaarschuwd; er is geen
einde aan het maken
van veel boeken en veel doorvorsen is afmatting voor het
lichaam.

Prediker 12:12

Maar regels, principes en zelfs feiten zijn niet
onaantastbaar.

Paul Feyerabend.

I

Tijm stootte de luiken van zijn slaapkamer open en ademde krachtig de frisse heldere morgenlucht zijn longen binnen en ervoer een frisheid, die slechts herkenbaar was na een intense zware regenbui.

Hij daalde, handen diep in de zakken het wankele trapje van zijn bouwvallige huisje af, bestudeerde nauwkeurig de ijzeren ton die één van zijn illustere voorvaders met een zwaar anker in de bodem had verzekerd.

Eens was hem voorzegd zou deze verankerde ton hem het vege lijf redden wanneer de moloch van de zee zijn tentakels zou uitstrekken naar zijn nederige stulpje en het met behulp van ongekende ontketende krachten naar de diepten van de zee zou proberen te sleuren.

In zijn dromen zag hij zijn gestalte met wapperende haren, krullend vanonder zijn hoofddekseel om redding roepend te midden van heftige golfslagen, die zijn huisje deden verzwelgen en hem al roepend aan de horizon deed verdwijnen. Hij zou op zijn plaats blijven terwijl de omstanders radeloos, door de stormwind gegrepen, zouden afdrijven een ongewisse toekomst tegemoet.

Misnoegd wendde hij zich af, hij herinnerde zich met moeite en hij had altijd moeite om zich zoiets te herinneren als een stormvloed, die beukte tegen het huisje, de luiken in hun scharnieren onheilspellend deed klapperen en het huisje op zijn fundamenten deed schudden alsof het elk ogenblik in het wassende water zou verdwijnen, hoe hij vannacht schoer tegen de schuurwand had gestaan om wanneer nodig te kunnen redden wat er te redden viel. Ook dit keer was een ramp uitgebleven, ook nu na afloop van het watergeweld bleek het, dat de voorstellingen over een donderend geraas van neerstortende watermassa's de werkelijkheid ver overstegen, in het grauwe morgenlicht af en toe verlicht door een aarzelend zonnetje werd het reeds na een vluchtig onderzoek duidelijk, dat de terp waarop het

huisje was gebouwd ook dit maal niets te vrezen had gehad. Slechts enkele slierten losgerukte waterplanten hingen in de scherpe heesters die zijn terrein omzoomden en wachtten tot de zon hen zou verdrogen totdat een opkomende bries hen zou wegblazen naar een onbekende bestemming.

Nu was de zee rustig, krabbelend kwamen kleine schuimende golfjes tot stilstand op het strand, een korte waaier van vlietend water veroorzakend om zich onmiddellijk weer terug te trekken, wachtend op een nieuwe poging het reeds sterk verzilte zand van het strand opnieuw te bevloeien.

Het zand werd slechts licht in beweging gebracht, iedere golfslag liet het zand iets voorwaarts en het volgende moment weer achterwaarts rollen, zoals het altijd was gegaan en zo zou het altijd blijven gaan, elke verandering tartend.

Tijm strekte zijn lichaam, deed enige oefeningen en smaakte een korte tijd het genoegen zijn bloed door de aderen te voelen stromen. Hij keerde zijn verhitte gezicht zeewaarts om de koelte van de zeewind rond zijn hoofd te voelen, de nacht had zijn gemoed in een heftige beweging gebracht, de aanjagende koelte van de zeewind deed zijn verhitte gemoed tot rust komen, hij tongelde over zijn lippen en proefde de ziltheid der zee, na een doorwaakte nacht stemde het hem tevreden en opgewekt kuierde hij met zijn handen diep in zijn zakken genesteld naar zijn strandhut om de inhoud ervan te inspecteren.

Op zijn tocht naar de hut krijsten de meeuwen eenstemmig en enkelen doken klapwiekend naar zijn hoofd als wilden ze gezamenlijk de indringer uit hun gebied weren, een enkeling dook zeer fanatiek in de richting van zijn hoofd teneinde zijn eis tot verlating van het gebied kracht bij te zetten.

'Malligheid,' dacht Tijm en zwaaide achteloos met zijn rechterarm om de al te opdringerige vogels op een afstand te houden. Was het schijn, het leek hem vaak, zo niet altijd dat wanneer hij in de richting van de strandhut liep met

daarin de voor hem bijzondere voorwerpen, dat de vogels hun aanvallen op hem intensiverden als wilden ze hem beletten gebruik te maken van de heilige voorwerpen die al sedert eeuwen in het gebouwtje waren opgeslagen, van vader op zoon waren ze overgegaan, bijzondere gebruiksvoorwerpen voor hem, de enkeling van buitenaf die ze had mogen aanschouwen noemde de daar uitgestelde zaken heilig, heilig waren deze voorwerpen al gauw als hun werking niet goed werd begrepen.

Tijm opende de deur van het gebouwtje, dat in de loop der jaren door de weersomstandigheden ernstig was verzakt, het voorste gedeelte leek half onder de aarde te zijn weggezakt, de gedeeltelijk verzonken voordeur kon altijd maar met moeite worden geopend, de dwarsbalken hingen op ooghoogte en de binnenkomende bezoeker moest diep bukken om ongeschonden het binnenste te betreden en de heilige voorwerpen te aanschouwen en heilig, dat waren ze al eeuwenlang.

Langzaam gleden zijn ogen over de uitgestalde voorwerpen, elk voorwerp stond op de voor hem bestemde plek en steeds wanneer Tijm zijn ogen liet glijden over zijn verzamelde schatten nam hij zich voor om de aan hem toevertrouwde zaken opnieuw uit te stallen zodat elk voorwerp in lijn zou staan met het volgende voorwerp als een ordening uit de tijd waarin het betreffende voorwerp in gebruik was genomen. Elk voorwerp stond onbeweeglijk te wachten op aanraking door mensenhanden, Tijm boog zich voorzichtig iets voorover, het was alsof bij zijn nadering hij een beweging bespeurde bij één van de heilige voorwerpen, meer dan eens had hij gevoeld dat deze bewegingsloze voorwerpen waren bezielde en een gerichte blik erop was reeds genoeg om deze bewegingsloze voorwerpen tot beweging te brengen, dacht hij of vond hij dat?

Gespannen bleef hij kijken of het verschijnsel zich weer zou voordoen, altijd die twijfel die hem bekroop als hij moest bepalen of dat een verschijnsel zich wel eerder had voorgedaan, hij kon het niet uitstaan dat het leek alsof zijn

zintuigen hem bedrogen en sterker nog hij betrapte zichzelf erop, dat hij er naar verlangde dat het verschijnsel zich nogmaals zou voordoen en dat hij met starre blik gericht zou blijven kijken om zich er van te vergewissen, dat hij nogmaals hetzelfde verschijnsel zou zien.

Een beklemming maakte zich van Tijm meester, hij veegde een kort moment met zijn hand over zijn voorhoofd en spande zich in, zijn benen begonnen te trillen van spanning, hij voelde dat hij de controle over zijn ledematen begon te verliezen, hij trachtte zichzelf te vermennen met de gedachte, dat hij in afwachting was van een verschijnsel veroorzaakt door één van zijn heilige voorwerpen en wilde zichzelf tot de orde roepen.

Een windvlaag greep de deur van het huisje en smakte hem tegen de buitenkant van het gebouwtje, het bracht hem met een ruk tot zijn positieven, snel greep hij het hengsel van de deur en verwonderd om zich heen kijkend sluit hij voorzichtig de deur, hoe kon het zijn dat het zo plotseling dichtklapte, geen windvlaag te bespeuren, rustig dreven wolkenflarden door het zwerk, stukken blauwe luch tonend met daarin het gekrijs van jagende zeevogels en dan dit onheimelijke gevoel, hetzelfde gevoel van vroeger toen hij door zijn ouders werd begeleid over de dorpel van de dorpskerk.

In de vroege zondagochtend met zijn allen dringen in een koude gang om in de kilte van de kerk te komen.

Hij tuitte zijn lippen, een rilling voer over zijn rug, de deur zat nu stevig in het slot, verankerd door de verzakking aan de voorkant van het huisje, dicht was het nu en bleef het.

Hij snoof opnieuw diep de ochtendlucht in zijn longen en besloot, dat hij voorlopig geen bezoek meer zou brengen aan de heilige voorwerpen, de laatste tijd had hij teveel ervaringen gehad, dat het leek dat de heilige voorwerpen uit zichzelf tot leven waren gekomen en om te voorkomen, dat het in zijn hoofd onrustig zou blijven maakte hij een wandeling over de dijk naar de haven, de frisse bries zou de laatste spinrag uit zijn hoofd doen waaien zoals de

herfststormen de kunstig gevormde spinnenwebben lieten scheuren en fladderend in de wind achterlieten, al hopend op een onzichtbare hand die het liefdevol en strelend zou herstellen tot een luisterrijk bouwwerk.

Tijm dacht aan het luisterrijke bolwerk, dat hij in gedachten had laten optrekken en dat nog steeds afgebrokkeld omhuld door gierende windvlagen de elementen trachtte te trotseren.

In zijn verbeelding zag hij steeds weer ruiters naderen, diep gebogen tornend tegen de wind en weggedoken in hun fladderende donkere mantels, misprijzend de restanten van het bolwerk aanschouwend en concluderend dat zich hier onvoldoende schuilmogelijkheden bevonden om zich tegen de duisternis van de nacht te beschermen, slechts een enkele onverschrokken ridder zou het wagen zich voor een halfvergane muur in zijn slaapzak te rollen, wachtend op het ochtendgloren om hem uit deze woestenij te verlossen.

Bij aankomst in de haven wachtte Tijm een verrassing, de haven leek wel uitgestorven, ook het café Het Anker bood een verlaten aanblik wat werd versterkt door het wapenschild, bevestigd boven de ingang van het café, dat wiegend in de vlagen wind, slechts een naargeestig doordringend piepend geluid liet horen, het enige wat in de verre omtrek hoorbaar was.

Hij dacht aan de gezelligheid die op zaterdagavond heerste, hij merkte dat hij er op dit moment erg naar verlangde, warmte, gezelligheid, betrokkenheid gecombineerd met een goed glas, dat de gemoederen lustig en de tongen los maakte. Als altijd voelde hij een schuldbesef bij zich opkomen wanneer hij aan de zaterdagavond dacht, ondanks zijn hang naar betrokkenheid in persoonlijke gesprekken trok hem het gebrek aan verantwoordelijkheid wat gedurende enkele uren boven de toog bleef hangen als een onweersbui die maar niet tot ontlading wilde komen. Hij liep echoloos over het stenen paadje richting de ferm vergrendelde deur en wendde zijn blik naar de smalle

raampjes waarachter hij gewoonlijk druk gesticulerende of luid zingende figuren kon waarnemen.

Tijm loerde ongerust door de smalle door klimop omkranste raampjes naar binnen in de hoop toch een levende ziel te ontdekken, zijn knellende ongerustheid zou bij het zien van een bekende in rook vervliegen, zijn hart zou weer rustig kloppend zijn weg vervolgen.

Hij veegde het denkbeeldige zweet van zijn voorhoofd toen hij achter de tapkast een jongen ontwaarde, een kind nog, driftig gebaarde hij dat de jongen richting het raam moest komen, na een korte aarzeling kwam hij wantrouwend een paar stappen nader. Onderzoekend namen ze elkaar op, waarbij Tijm zich verwonderde, dat hij de jongen nog niet eerder had ontmoet, vermoedelijk was de jongen vanwege een gebeurtenis uit een naburig dorp overgekomen en was hij hier zijn familie kwijtgeraakt.

'Waar is iedereen,' riep Tijm met groeiende ongerustheid in zijn stem, hij voelde zijn keel dikker worden, het trachtte hem zijn spreken te beletten, hij maakte zich er kwaad over, telkens wanneer een vreemde in de buurt was of hem aansprak voelde hij dat zijn keel werd dichtgeknepen van zenuwen en soms kon hij van weeromstuit geen woord uitbrengen.

'Ik weet het niet,' gilde de jongen terug, 'ik mag niets zeggen, ze zijn met zijn allen naar de stad.'

Met samengeperste lippen en opengesperde ogen keek Tijm vertwijfeld naar de terug schuifelende jongen, een ogenblik meende hij een boosaardige flikkering in de ogen van de jongen te bespeuren, daarna doofde het licht zoals een vuurtoren snel zijn licht laat doven ter voorbereiding op een nieuwe lichtflits.

Besluiteloos bleef Tijm enkele minuten voor het raam, waar de jongen voor was verschenen en voelde zijn keel tot ontspanning komen, hij moest zich niet zo druk maken en zeker niet wanneer een vreemde in zijn nabijheid verkeerde. Hij overlegde wat hem nu te doen stond, hij keek nog enkele keren onderzoekend door het dichtstbijzijnde venster

en kwam tot de slotsom, dat er niets anders opzat dan de terugreis aan te vangen, het piepen van wiebelende wapenschild was in hevigheid toegenomen en vergezelde hem enige tijd bij zijn terugtocht over de dijk. Hij had zijn handen weer diep in zijn zakken gestoken en schopte onderweg onverschillig naar losliggende stenen die zich op zijn pad bevonden of dat deze er wat aan konden doen, dat hij het café in verlaten toestand had aangetroffen, hij rechtte een weinig zijn rug en besefte, dat de toestand hem meer had aangegrepen dan hij zou willen toegeven.

Duistere, sombere gedachten woelden door zijn hoofd, wat kon er gebeurd zijn, het scheen ernstig te zijn, iedereen verdwenen, hadden ze zich zijn geheime praktijken ontdekt, hij maakte slissende geluiden met zijn tong, knerste luid met zijn tanden, een steunend geluid ontsnapte uit zijn borstkas.

Het kon er slecht voor hem uitzien, hij wist uit de historie van zijn familie, dat één van zijn voorgangers het bijna met zijn leven had moeten bekopen, de tijdige tussenkomst van goedgezinde autoriteiten verhinderden een voortijdige dood op een afgeladen dorpsplein.

Er was hem geleerd niet teveel over vergankelijkheid na te denken, een oplossing was immers niet voorhanden, beloofde men niet gedurig een herrijzenis uit de dood.

Tijm voelde, dat hij dit niet langs zijn schouders kon laten afglijden zoals een zware zak meel langs zijn schouders afgleed op zijn bestemde plaats in de opbergruimte, ondanks eerdere gedachten drukte de vergankelijkheid zwaar op de schouders van Tijm, zijn medeburgers hadden geen goed woord over voor deze vriendelijke, in zich zelf gekeerde, introverte man, fluisterend werd het verscheiden van dorpers besproken, schichtig keek men om zich heen alsof men vreesde, dat zijn of haar stemgeluid de aandacht van deze teruggetrokken levende man op hen zou vestigen. Vergankelijkheid was nu eenmaal ons lot, waarom moest deze bestemming ons vrees aanjagen?

Zijn gedachten maakten hem neerslachtig, het werd hem

droef te moede, lusteloos sjouwde Tijn voort op de weg terug naar zijn woonstee, onderweg dacht hij aan zijn werktuigen, wonderbare werktuigen waren het afkomstig uit een ver verleden, toen men nog geloofde in wonderlijke werktuigen gemaakt ter bescherming van de mens, nu was dat geloof in wonderlijke krachten sterk afgenomen, velen vonden dat er niets meer was overgebleven om in te geloven.

Tijn somberde zo een tijdje verder en besloot, dat gezien de omstandigheden het beste zou zijn om naar de stad af te reizen om te ervaren waarom zo velen naar de stad waren weggetrokken.

Maar eerst moest hij nog naar zijn hut, er moest beslist voordat hij naar de stad afreisde nog een handeling worden verricht, dat kon geen uitstel velen, daarna kon hij zijn mede dorpsgenoten volgen als een ontijdig geborene.

Ongemerkt had hij al een idee gevormd over de stadsbewoners en zijn gewoonten, hij zou zich moeten voegen naar hun gebruiken ook al zouden deze hem tegen de borst stuiten, gruwel en boosheid zou zijn deel kunnen zijn in de duistere stegen en spelonken van de stad. In winkels zou hij erop moeten toezien tijdig terug te treden indien de aanwezigheid van andere bezoekers dit vereisten, in de cafés zou hij moeten opstaan en anderen zou hij moeten laten passeren, hij zou zich dankbaar voelen al mijmerend in een stil hoekje te mogen zitten. Toch verkeerde hij ook in een opgewonden gemoedstoestand, immers in een stad waren ook vele verlokkingen, mooie winkels stalden hun waren uit, prachtige gebouwen waren er te aanschouwen, vele zaken trokken aan zijn geestesoog voorbij waarin je je kon verliezen en je kon geheel verslingerd raken aan allerlei heerlijkheden.

Het was dus opletten geblazen, wat hij zag zou hij moeten beoordelen, moeten overdenken, of het waar of onwaar was.

Nadenkend schudde hij zijn hoofd, waarheid was als het regende, dat het regende, maar het was ook waarheid dat

men geloofde, dat een gerespecteerd burger geen misdaden zou plegen totdat hij ze wel had gepleegd.

De zwakheid van mensen werd vaak als excuus opgevat, men was ervan overtuigd dat men er niets aan kon doen, veel gebeurtenissen lagen in aanleg in de mens opgesloten evenals het begrip vrije wil in de mens lag opgesloten. De behoefte aan vrijheid verankerd als een vrije wil die mensen het idee verschafte te kunnen doen en laten wat men wilde zweefde in verrukking over hun geest zoals een roofvogel onbekommerd op de thermiek van de wind zweefde op zoek naar zijn prooi, telkens en telkens dezelfde bewegingen makend terwijl de horizon werd afgespeurd naar de lang verwachte prooi.

Tijm vond, dat alles vastlag in natuurwetten, daar was niets veranderlijk aan, ook hogere machten waren daaraan onderworpen, soms kon je die om hulp vragen maar dan moest je wel de juiste middelen tot je beschikking hebben, net zoals een arts de juiste middelen tot zijn beschikking moest hebben om wonderen te verrichten.

Tijm slaakte een zucht van opluchting, wetend dat hij de juiste middelen had om het tij te doen keren, maar hij was zich ervan bewust, dat hij zich nu moest haasten, hij veegde zijn snot weg over de rug van zijn hand zich realiserend dat hij zich had laten ophouden met mijmeringen zoals een oude man zich ophoudt met zijn dromen, laat op de avond knikkebollend bij een uitdovende haard.

Hij keek bedenkelijk naar het wassende water, het water had reeds de belangrijkste ribbel bereikt waar hij als kind placht te spelen wachtend totdat het water van zijn vader het bevel zou krijgen zich terug te trekken.

Daartoe besloten duwde hij met zijn schouder de deur van zijn hut hard tegen de binnenmuur en wel zo hard dat het uitgebroede nest van een zwaluw in stukken voor zijn voeten op de grond plofte, resten van veertjes en ander fijn materiaal dwarrelden door de lucht en vormden een stoffig hoopje bij het verste scharnierpunt van de deur.

Hij richtte zich op het hoge rek boven de deuropening en

haalde een gewijde tak tevoorschijn en trok vervolgens met vastberaden trek om zijn mond een dikke streep in het zand. Tijn herademde bij het zien van de wel zeer forse goed gelukte streep in het zand en hief de tak boven zich, legde zijn hoofd in de nek en wachtte enkele ogenblikken, starend naar de streep in het zand, de golven bruisten onstuimig terwijl Tijn zich vaster met zijn voeten in het zand voelde nestelen en dreigden heel even de streep op te slokken en afgezien van enkele schuimvlokken verwaaiend op de streep trokken de golven zich langzaam maar zeker terug, de tak nog steeds hoog geheven had de vloed zoals elke dag doen stoppen. Een krachttoer was weer volbracht, Tijn voelde de spanning van zich afglijden, zoals de bliksem zich bij elke ontlading op weg naar de aarde scheen te glijden alles op zijn weg in vuur en vlam zettend. En besloot dat het nu tijd werd voor enige afleiding, het onbestemde gevoel dat hij sinds zijn bezoek aan Het Anker had gehad volgend, sloeg hij de richting van de stad in om te vernemen wat daar gaande was.

Eerst liep hij naar het kleine riviertje vlak achter zijn huis, wat slechts diende om het overtollige water naar de zee te lozen, je kon er liggend op een houten paal prachtig naar kijken en kleine steentjes in het water gooien, die zwermen vissen deed opjagen één en al twinkeling en schittering. Een schittering waar Tijn naar verlangde, het symboliseerde voor hem een baken van geborgenheid in het toenmalige huiselijke bestaan waar hij heimelijk naar terug verlangde en als hij zich onbespied waande trok hij zich terug op de houten paal eindeloos kijkend naar de rimpelingen in het water, naar de spiegelingen van het zonlicht die zijn ogen deden knipperen van het felle licht. Hij verlangde naar de schittering van woorden omlijst door het binnenvallende zonlicht, hij keek naar het vallende steentje en de druppels opspattend water en voelde de behaaglijke warmte van de zon op zijn rug, het voelde als een herinnering, de behaaglijke warmte van de zon op zijn rug, dit voelde als het lang geleden thuis, waar warmte van

het lamplicht straalde. De beschutting van een zwaar, gesloten gordijn van waarachter de duisternis bleef buiten gesloten, telkens glurend vanachter dat gordijn om vast te stellen hoe diep en hoe ver weg de duisternis was buitengesloten.

Hij zuchtte en draaide zich om, nu had hij zijn leven in eigen hand en een belangrijke positie verworven en geen enkele warmte omringde hem meer, de warmte van zijn jeugd was nu slechts een zoete herinnering, een kilte omringde hem nu, zelfs warme dagen konden deze kilte niet doen verdrijven, zoals de zon niet opgewassen bleek tegen de noordelijke ijskoude winden, jagend over kille vlakten in hun jacht op nog meer kilte.

Tijm kromde zijn rug en richtte zich op. Hij zou naar de stad gaan om te zien wat er aan de hand was.

De bus, dat leek hem het snelste, je had geen gedoe met de fiets en het parkeren ervan in een stalling, de bus riep onmiddellijk een beeld op van een eenzaam figuur, staande in een weidse vlakte, besneeuwd en beïjzeld, vervuld van winterse twinkelingen op het bevroren ijs, een opgewaaide sneeuwrand tegen de donkergroene bomen met hun kale takken hoog geheven naar de donkere hemel en een buschauffeur die niet het risico wilde nemen een op volle vaart rijdend vaartuig te laten stoppen voor een eenzame passagier om slechts een ogenblik aan warmte op het asfalt achter te laten vermengd met hoog opwarrelende sneeuwresten.

Met de fiets in je hand moest je altijd in de stalling een onopvallend plekje zoeken en dan nog voelde je je ongedurig en ongerust en liep je na afloop van je bezoek enigszins gehaast richting je fiets.

De bus zou deze zorgen wegnemen, hij zag zichzelf al zitten, comfortabel en rustig het voorbij trekkende landschap beijkend, rustig babbelende mensen om zich heen, waarschijnlijk zou hij heel ontspannen, half knikkebollend de reis afleggen.

Bij de bushalte bevond zich niemand, Tijm zette zijn voeten

neer op het zachte mos, de dag was goed begonnen, hij snoof zijn longen vol en keek met frisse blik in het rond, eerst de rust dan de levendigheid van de grote stad.

De buschauffeur was er een van het opdringerige type, hij vatte het gesprek aan en liet niet meer los zoals een visser zijn onontwarbare net vastgreep en niet eerder losliet totdat de laatste kluwen was ontward.

'De aanhangers van de partij hebben vandaag hun partijdag, ze zullen flink door het lint gaan, wat ik je brom.'

'Ik verwacht geen moeilijkheden.' sprak Tijm glimlachend met een zelfverzekerdheid alsof hij het partijgebeuren al jaren op korte afstand volgde en geroutineerd de laatste peilingen van commentaar voorzag.

'Daar zou ik maar niet al te zeker van zijn meester, ze zijn nogal vastberaden,' klonk het bits vanachter het imposante stuurwiel. Verrast keek Tijm naar de bestuurder, waarom noemt hij mij meester dacht hij voor zich heen, hij kan toch niet weten dat ik dagelijks met heilige voorwerpen omga. 'Het zou zeker zo kunnen zijn,' probeerde Tijm zich nu op de vlakke te houden, hij voelde zich enigszins onzeker worden door de term meester, alsof er nu plotseling meer van hem werd verwacht.

'Nou, het zou zeker wel eens kunnen zijn, dat ze hun eisen met geweld willen opleggen, ik acht ze nu tot alles in staat,' een forse ruk aan het geweldig grote stuurwiel volgde, de bus leek een ogenblik boven de afgrond van de dijk te hangen alvorens het rustig zijn loop vervolgde over het konkelende weggetje.

De chauffeur had zijn ritme weer gevonden en dat verleidde hem opnieuw tot spreken; 'daar kan ik je nog wel een paar staaltjes van opdissen, laatst hebben ze de kelder van het gemeentehuis bezocht als u voelt wat ik bedoel en niet te vergeten de laatste raadsvergadering, die moest worden geschorst.'

'Hm, nu ja, u zegt het,' Tijm maakte van het korte oponthoud gebruik om zich steviger naar achteren in de fauteuil te nestelen.

De bestuurder had slechts oog voor de weg en hernam in rap tempo; 'zeker, ik zeg het en wel dat hun voorman snode plannen heeft, wat ik je brom, hij heeft zo'n schijnheilig gezicht, hij is werkelijk tot alles in staat.' Bij deze woorden kleurden de knokkels van de man wit van ingehouden woede, met gestrekte armen vervolgde hij zijn reis, scherp lettend op het steeds drukker wordende tegemoet komende verkeer.

'Er zal toch wel op hem worden gelet.' hernam Tijn aarzelend, hij wist werkelijk niet wat hij met dit gesprek moest aanvangen, zijn aanvankelijke zelfverzekerdheid was als sneeuw voor de zon verdwenen, hij vroeg zich in gemoede af waar dit toe zou leiden en vooral wat zijn gesprekspartner wel niet van hem verwachtte.

'Opletten ja, maar iets doen nee, je kunt dat gerust vergeten met die slapjanussen,' de chauffeur foeterde nog een tijdje zo door, waarbij het erop leek dat hij het bestaan van zijn passagier volkomen was vergeten, totdat slechts het motorgeruis van het busje hoorbaar was.

Tijn voelde zich intussen was opgelaten en keek wat onthutst om zich heen, hij had zich het reisje toch geheel anders voorgesteld met rustig voorbij glijdend landschap en nu aarzelde hij over een passend antwoord, het speelde door zijn hoofd of het niet misschien beter was niet te antwoorden, de denkbeelden dwarrelden door zijn hoofd, indrukken zorgden bij hem altijd voor veel denkbeelden en altijd had hij moeite deze te ordenen en hij had het nog moeilijker iets ervan in praktijk te brengen, waarnemen kon hij goed, maar praktisch uitvoeren daar vielen hem de hindernissen koud op het dak, hij huldigde bij zichzelf de opvatting: 'handelen is goed, denken was beter.'

Hij begon het gedrag van de chauffeur zorgelijk te vinden, de man handelde noch dacht, hij veroorzaakte slechts onrust.

Tijn zuchtte en ging wat verzitten, hij had amper de buitenwijken van de stad bereikt en voelde nu reeds onrust, hoe anders was deze onrust als hij met de tijtak het tij moest

wisselen, deze man geloofde net als de overige passagiers niet in het eerbare beroep van een tijdswisselaar, die dag en nacht in de weer was eb en vloed te laten afwisselen.

Uiteindelijk stopte de bus op zijn favoriete plekje bij de oude stadspoort, overwoekerd met klimop en gouden regen, het kleurde bijzonder met een donkere weerschijn op het water dat rimpelloos lag te wachten op de volgende beweging, niets was meer zeker dan dat.

Terwijl Tijn overwoog dat alles in beweging is, kreeg hij als altijd wanneer hij de oude stadspoort aanschouwde het gevoel van historische tijden toen zijn voorouders hier hadden rondgewandeld met geen ander doel dan de stad en zijn omgeving te dienen, zijn lichaam was dagelijks in beweging op weg naar verval en toch waren op een dag talloze momenten waarop hij zich zo bijzonder goed kon voelen, aangenaam en weldadig en met een ongekend welbevinden dat zich schijnbaar door niets liet verklaren. Zijn vader had hem onderwezen over het almaar uitdijende universum totdat het energieloos, compleet neergedaald tot het absolute nulpunt door de eeuwige ruimte zou driften en toch wist hij ook, dat alles stroomde en elk jaar werden er telkenmale voorbereidingen getroffen voor een nieuw begin waarvan het snelle einde voorspelbaar was.

Dit rimpelloze water stond stil en zou ijskoud aanvoelen rond zijn kuit, indien hij de moed had om af te dalen, het is dat wat mensen eigenlijk wilden; zich neervlijen in het ijskoude water dat hen volledig zou omsluiten als een welwillende deken om de wereld achter zich te laten en zich voort te laten drijven op de eeuwige stroom.

Tijn schudde zijn hoofd, wat een zwarigheden op deze zonnige dag met zijn aangename temperatuur, er was geen wolkje aan de hemel en dan toch...

Tijn besloot zich beter te wapenen voor de toekomst wanneer hij zulke naargeestige en melancholieke gedachten had, zou hij zich daartegen verzetten en deze sombere gedachten weg meppen zoals men een lastig zoemende vlieg tijdens een warme zomeravond met een onrustige

armbeweging van zich afsloeg.

Daar was het aardige café met zijn gezellige terras, dicht bij de waterkant en met een behaaglijke zucht nam hij plaats in een stoeltje, dat uitzicht bood op het stille watertje en strekte vergenoegd zijn benen, hij voelde de energie vanuit zijn benen door zijn lichaam stromen en bedacht zich dat dit een plaats was waar vurige toekomstplannen waren gesmeed zoals er in het verleden met de kennis van toekomstige omstandigheden een toekomstbeeld was geschapen, op het moment ervan had men zonder dat van enige verwezenlijking sprake was reeds geluk en voorspoed gesmaakt zoals een bij de nectar proefde in een vooruitblik op de smaak van honing.

Hier was geen plaats voor terneer drukkende gedachten over verzwelgend water, dat lichamen ijskoud deed voortdrijven.

Hier ook geen drang om na te denken over zijn beroep als tijdswisselaar, vandaag leek dat verder dan ooit van hem af te staan, terwijl hij slechts een luttele afstand van zijn hut was verwijderd, misschien kon hij hier nadenken over een nieuwe tijd net als het springvloed werd en mensen deed voort bolderen naar een nieuw gebied alwaar ze een nieuw leven konden beginnen, een ander leven met nieuwe normen en waarden die achteraf slechts een aanpassing bleken te zijn aan de nieuwe omstandigheden. Hij huiverde even en kort voer een rilling door zijn lichaam, mensen van huis en haard verdreven, lopend en sjouwend met karrenvrachten van persoonlijke bezittingen op zoek naar nieuwe levensruimte om vrij te kunnen ademen onder een voorbij schietend zwerk.

Hij richtte met enige moeite zijn aandacht op zijn omgeving en merkte, dat het terras al aardig vol begon te lopen, een blonde serveerster met een gewaagd decolleté kwam vragen wat hij wenste.

Het café stond bekend om zijn vooruitstrevende bediening op dit punt en was dientengevolge bijzonder populair bij het mannelijke deel van de bevolking.

Tijm bestelde een koffie, wat de serveerster bij het serveren vergezeld deed gaan met een minzaam glimlachje op het moment dat Tijm het aanbod tot iets lekkers erbij met terneer geslagen ogen afsloeg. Warm wordend besefte Tijm, dat hij hiervoor had gekozen alsof er iets anders op de loer zou kunnen liggen.

Hij staarde steeds naar zijn kopje en knabbelde lichtelijk opgewonden aan zijn café noir, ondertussen de neiging onderdrukkend zich op zijn achterhoofd te krabben. Hij voelde zich van zijn stuk gebracht, hij wist uit verhalen van mensen dat al hun toekomstplannen al dwarrelend op een hoop terechtkwamen indien er sprake was van serieuze aandacht van de andere kunne. Zoals de weg naar de hel was geplaveid met goede voornemens zo verdwenen grootse plannen als smeltwater wegglijdend langs donkere bomen in een somber alleen staand bos.

Het fijne gevoel dat hem bij de ingang van het etablissement had bevangen begon enigszins te smelten zoals het dunne laagje sneeuw zich krachteloos te weer stelde tegenover de langzaam vervagende zonnestralen. Hij keek energiek om zich heen zoals zijn gewoonte was als hij enigszins van zijn stuk was gebracht en probeerde daardoor het prettige gevoel van de entree te herwinnen, tenslotte was hij welgemoed van huis vertrokken met de opdracht om te zien waar al zijn dorpsgenoten waren gebleven en met welk doel ze waren vertrokken en bij deze gedachte voelde hij een ontspannende prikkeling door zijn lichaam vloeien zoals een druppel water langs het raam van zijn huisje vloeide op weg naar zijn werk; het donkerkleuren van het houtwerk van het raam.

Hij glimlachte bij de vraag die bij hem opkwam of dat de gedachte de prikkeling van zijn lichaam volgde of was het wellicht zo dat de prikkeling een voedingsbodem in hem losmaakte die een gedachte formuleerde ofwel van aandrift naar verlangen.

Maar nu zat hij fijn in het zonnetje en vroeg zich af of er iets anders mogelijk was om bij tijd en wijle rustig in een

hoekje te zitten en zich te laven aan de warmte van de zon, alle gedachten over moeite en zorg even van zich af te zetten om even later zich weer gedwongen te voelen iets aan te gaan pakken, iets te gaan ondernemen, onrustig te gaan bewegen om uiteindelijk op te staan om doelloos door de stad te gaan dwalen.

Hij neep zijn lippen opeen en probeerde zijn lichaam te ontspannen, hij benijdde de mensen om hem heen, ze moesten ongetwijfeld hetzelfde doormaken maar in plaats iets te gaan ondernemen begonnen ze hoe langer hoe drukker met elkaar te praten. Hun rust vertaalde zich in enthousiaste conversatie, terwijl zijn rust zich omzette in ongecontroleerde lichaamsbewegingen, al schuifelend met zijn voeten probeerde hij het gesprek te volgen aan het dichtstbijzijnde tafeltje.

Sommige gesprekken bewonderde hij, die gingen de diepte in over persoonlijke betrekkingen en bracht het soms tot citaten van beroemde auteurs, tenminste een welluidende parafrasering viel daarbij duidelijk te noteren.

Aan het betreffende tafeltje, schuin tegenover hem, zaten twee meisjes en debatteerden over religie.

'Hij is lid van de enige ware kerk, sprak de een vol overtuiging.

'Zijn zus is lid van een afgescheiden kerk, ook de enig ware kerk,' sprak de tweede niet minder overtuigd, toch sijpelde door haar woorden een klank van cynisme alsof een vogel twee nesten tegelijk zou uitbroeden.

'Ze beroepen zich op een uitspraak in een catechismus.'

'Is dat een openbaring?'

'Wat doet het ertoe, ook een openbaring vindt plaats via een mens.'

'Er gaat een zekere magie van een kerkruimte uit, je hoeft niet te geloven om onder de indruk van de magie van het gebouw te komen.'

'Het moet in ieder geval indruk maken op de ongeletterde gelovige.'

'Wanneer je lang vast, krijg je vanzelf een indruk, daar hoeft